

Smotra Dalmatinska

GRADSKA BIBLIOTERA
JURAJ SIŽGORIĆ
SIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Smotra Dalmatinska

Dodatak „Objavitelju Dalmatinskomu“
(La Rassegna Dalmata)

Cijena je na godišnjicu „Objavitelju Dalmatinskomu“ i „Smotri Dalmatinskoj“ za Austro-Ugarsku Kr. 15.—; samom „Objavitelju Dalmatinskomu“ Kr. 8.—; samoj „Smotri Dalmatinskoj“ Kr. 10.—; Na polugodište i na tri mjeseca plaća se surazmjerno. Pojedini brojevi stoje 16 para, a zastareni para 20.

Ditanja za predbroju, uz koja nema dotičnih svota, ne će se ni u kakav obzir uzeti; pitanja za uvrstbe, uz koja nema prilicne pretplate, biti će povraćena. — Dretplate se šalju poštanskim naputnicama. — Rukopisi se ne vraćaju. — Neplaćena se pisma ne primaju. — Pisma i novce treba šaliti „Uredu Objavitelja Dalmatinskog u Zadru“.

IZLAZI SRIJEDOM I SUBOTOM

Otpuštanje najstarijih godišta narodnog ustanka.

BEČ, 14. Cesar je izdao ovu zapovijed:
Zapovijedam, da osobe što pripadaju godištu rođenja 1867, 1868 i 1869, a bile su pozvane u ustašku službu, i one koje su rođene godine 1867, 1868, i 1869 a pripadaju zborovima dužnim ustaškoj službi, kaogod i one osobe ovih godišta rođenja, koje su putem dobrovoljnog novačenja stupile u zajedničku vojsku, ratnu mornaricu ili domobranstvo za vrijeme dok traje rat, u koliko ne bi zatražile da dalje ostanu u aktivnoj vojničkoj službi, s izuzetkom gazdista u mirovini i u odnosu izvan službe, imaju se otpustiti kako slijedi: gore naznačeni pripadnici godišta rođenja 1867 počevši od 15. marta do konca maja 1918; pripadnici godišta rođenja 1868 počevši od 1. juna do 15. septembra 1918 a pripadnici godišta rođenja 1869 počevši od 16. septembra do 31. decembra 1918.

Karlo.

ZASTUPNIČKA KUĆA.

BEČ, 13. Zastupnička Kuća primila je na svim čitanjima osnove o povišenju kongruencije dušobrižničkog kleru, pošto je odbila prijedlog socijalnih demokrata, da se pregie na dnevni red.

Za govora češkog socijalnog demokrata Soukupa došlo je do bučnih prizora izmogućenjem češkog radikala Wolfa i čeha Rydla i Mašate; svi su pozvani na red.

Naredna sjednica sutra.

BEČ, 14. Zastupnička Kuća primila je na svim čitanjima prijedlog o povišenju plate momčadi, zatim osnove o preinaci dohodarine i ratnih prizora k izravnom porezu, napokon osnove o protezanju poreza na ratnu dobit za 1918. godinu.

Za rasprave ministar financija Wimmer istače tijesnu vezu izravnih i neizravnih poreza prikazanih Kući, i preporuča da se otrsi osnova o neizravnim porezima do aprila, što je nužno već stoga, što će se u maju zapisati novi ratni zajam. Ratni su zajmovi, reče, najsigurniji, najtvrdiji posjed. U općem je interesu, da se u ratne zajmove ne dira; a isključeno je, da bi država mogla ne vršiti svoje obveze. Mi ne možemo ratne zajmove iznijeti na tržište, ako se ne staramo za plaćanje odnosne kamate. U interesu je općeg pučkog gospodarstva, da se porezne osnove čim prije otrse.

Naredna sjednica sutra.

NOVA GNIJEZDA

Don Marko Vežić, — Jadrtnovac:
(Nastavak).

III.

Ne bih znao, kako ste vi tamo. Kod nas je ta, da ti ih u kući po dvanaest može logom ležati; da im pribaviš dvije „unče“ ulja od „ričine“ ili žlicu „šalamara“, da se očiste, zdravi bi se mogli na rad opremati. Pu tim cvijećem ne posiplju amo ni brkatijega koga, da je izvanac, a kamo li će kućno, koje ti se svagđano izmoguću mogu plete i vrze, već ti oni bolni po kući poput prebijene zmije plazu, od čose se do čose iznemoglo prihvaćaju, ukabaničeni, ko ubodeni, ajmeću, huču i huču, pušu i odušu, tu zdravi im sve isto ne vjeruju. Da se, eto ti, prenamaza, jer im motika otešćala, a sve isto svi o njoj visimo — kućni će starješina ostrim prijekorom na nje.

A ulje i „šalamaro“? — Aj ne govori o tim gosposkim gjakonijama, i svijet ne podržaj! Ni jesmo ni mi stariji za to znali, ni marili, pa nas evo, Ostarismo i kule posagrađismo, a da smo za te tatarije novac tratali, sa glave se umetosmo.

A kod mljeka? — Tu su drugi posli, sustukne li ono kod žene nenadno, ili se uneda ovisi, kozi i kravi. Tu je reda, da promelju drugi mlini, tu se na drugi šest snuje i ovako umuje, da čeljade rani i kasni, pa ga mogu i željene i neželjene sustići, a blago na paškuli obamrke i u gori osvane. Noć očiju nema, a ima li ih, one su i luckaste i šeremetne.

Oči su najuđesniji urok mljeku. Stoga šta i šta se puta sperilo, da je Pila jezikom, ko ražeženim ožegom, svako i doćiglo ožegla, koje bi u nju ili u

U odboru za prehranjivanje.

BEČ, 13. U odboru za prehranjivanje Zastupničke Kuće predsjednik ureda za prehranjivanje Paul objasnio je pitanje o dovozu hrane i krme iz Ukrajine. Rekao je, da se na dogovorima sa Njemačkom o uvozu pojedine robe utvrdio ključ, po kojemu za žito vrijediće jedan prema jedan a za ostali živež šest prema četiri. Dogovorilo se i o prevozu robe. Moguće je, da se potreba hrane i krme, koju trebamo do jeseni, doista namiri postojećim prijevozom sredstvima. Za uvoz ustrojila su se dva ureda pod vojničkom upravom: Braila za Crno More a Lavov za kopno.

U vojnom odboru zastupničke kuće.

BEČ, 15. U vojnom odboru zastupničke kuće. Za rasprave o cesarskoj naredbi upogled osoba dužnih na ustašku službu, ministar za zemaljsku obranu Czapp protestovao je protiv kritike socijalnog demokrata Leuthnera na više vojno vodstvo u ratu, te utvrdio da je pouzdanje pučanstva neophodna pretpostavka za dalje vojničke uspjehe, kojih je, pored sve kritike, u ovom slavnom ratu bilo doista mnogo. Ministar je odbijao tvrgjenje poljskog zastupnika Hallera, da su čete vojničke asistencije bile navedene, da osobito oštro postupaju sa poljskim narodom, te protestovao odlučno protiv toga da se vojnoj upravi uopće take tendencije mogu pripisati.

Prešavši na predmet rasprave, ministar saopći današnju vojnu zapovijed o otpuštanju najstarijih ustaških godišta, te navijesti slijedeća odredjenja:

Postupno otpuštanje daljih godišta po otpuštanju godišta 1869 i to prema zamašaju njihova povraćanja; postupno otpuštanje staviće se u svezu za izmjenjivanjem zarobljenika, tako da će se pojedina godišta stavljati na raspolaganje gospodarstvu prema to većem izmjenjivanju zarobljenika. Vojna će uprava nastojati da povlači sa fronte godišta koja redom dozriju za otpuštanje poslije najstarijih ustaških godišta, tako da oni koji u ta godišta spadaju, budu upotrebljavani u etapnoj službi ili u zalegu. Osim toga odredilo se što treba, da se postave u civilni odnos svi oni, koji su nesposobni za službu na fronti, koji se upotrebljavaju u zalegu, ili koji se, zbog promijenjene sposobnosti za rad, zbilja mogu otpuštati. Naredilo se i da se čim hitnije izvrše sva superarbitranja.

Ministar pozove odbor neka ne zaboravi, da smo mi, sve i da je jedna naša fronta više ili manje rasterećena, hvala velikim uspjesima naših i savezničkih armija, još uvijek u borbi za svoj opstanak, i to sa protivnicima koji su po broju nadmoćni i koji dosad još ne pokazuju sklonosti da pregovaraju o sporazumnom miru.

njezino u naramku miljenče očima začamilo. A kad se lka — a zar nije imala i zašto? — šta puta, otkada se llijinom družicom prozvala, u nju zagledala i ne spredajuć očiju sa nje ne snimala, da šta bi ondâ Pila, već da je sa svoga zuba skine i na srce prenese, da ono bukti, nu ne vatrom ljubavi, već to osvete, pizme i sržbe.

I ovo sada, kad se mljeku bukovi zavalili, da ga čak nema, ni koliko bi ga u oko štrčnô, mić se, a po kući ne njarkaj i ne obližuj se. Ne odabira se tu ni blagi proljetni dan, ni sveci sredozimci, koji snijegom zasiplju, već što se namahne, te kakav jesti da jesti, opremaj se i putuj. Jedno će k misniku, da robu pretrese, molitvicom i svetom vodicom uroke izgoni, a drugo na druge i tajnovite pute.

A reći ću vam odmah, da po čemu ne prenebrđim, da se čeljade čudestvo utješljivije vraća od babe Njunjuške i od strine Bože, nego li iz misnikovih dvora. Nije ta, i Bože učuvaj, da se pouzdanja u misnika nema! Goje bi to, kuđa li ti duša, kad svi usvjesno znadu, da je misnik zenica Lusova, a mi smo kršćani i stado paše njegove. Već čeljade pusto ošmeđiljivo i taman da bi se ožalošćeno za uhom počesalo, što se misnik slabo i nikako na tvoje razloge obazire, a ni obližaja toj, da bi te do kraja saslušô i obazro se na vilene tvoje, koje su te k njemu i dokotrljale. Tu ti je — trc, brc, ni lanjsko ni olomljansko, već ti prikrča tvrdo pouzdanje u Boga, a od ostaloga, da se sotone i njegovih majstorluka ne plašiš.

A baba Njunjuška? lo ti, sunce moje, da mi nigda ne pomrčaš, već sjaješ poput bakine utješne i mazune bese! A da joj je, brate, s blagoslovom svaka „šoldâ“, svaki krajičić i zalogajić, što joj se dađe i pruži! S tobom ona u tvojoj radosti pjeva, a tvojoj joj jađi dušu istraše, da bi sa glave jačmak

Gospodarski rat ne traži manje od vojničkog rata da se naprežu sve snage; ali i vojnički rat bijesni dalje na svim frontama sa nesmanjenom žestinom, pa i u ovome ratu treba pošto poto da izdrži. Vojska nikako ne smij: da u ratu posahne. Vojna se uprava ne oglašuje zeljama pučanstva; ali ona s druge strane mora i s tim računati, da se vojničke potrebe neće zapostavljati. Ove su potrebe tim više opravdane, što se radi o pučkoj vojsci.

Ministar na koncu se izjavio protiv svih prijedloga o promjenama.

Na sastanku pročelnika parlament. Klubova.

BEČ, 14. Jutros bio je dogovor klupskih pročelnika sviju stranaka o pitanju otpuštanja najstarijih ustaških godišta. Ministar za zemaljsku obranu Czapp izjavi, da mišljenje, da bi se nakon rasterećenja istočne fronte moglo računati sa otpuštanjem u najširoj mjeri, nije stvarnim prilikama osnovano. Ne mogu se povući sve čete formacije što su na istočnoj fronti, jer sadašnje prilike na istoku to ne bi dopustile. S druge strane naš protivnik na jugozapadnoj fronti čini se da još nikakvu namjeru ne pokazuje da stupi u pregovore o miru.

Ministar saopći cesarsku vojnu zapovijed o otpuštanju ustaških godišta 1867, 1868 i 1869, dodavši, da će se momčad godišta 1870—1871 povući sa fronte prema mjeri sposobnih ratnih zarobljenika mlagih godišta koji se vraćaju iz Srbije, te upotrebljavati u zalegu.

Ministar predsjednik Seidler naglasi, da su se prema cesarevoj volji uzele u obzir najpreče potrebe pučanstva te da je tim nastalo i za parlamentat neko rasterećenje. On moli stranke da iz toga povuku konsekvencije.

RAT.

Izvjestaji austr.-ugarskog i njemačkog glavnog stana od 13. i 14. marta nalaze se u „Objavitelju Dalmatinskomu“.

Djemačke letjelice u Engleskoj.

BERLIN, 13. Noćas jedna eskadra naših mornaričnih zrakoplova napala je sa dobrim uspjehom utvrgjena mjesta i vojničke naprave u Humberu i u Gorskog grofoviji. Ma da se živo u njih pucalo, svi su se zrakoplovi vratili bez kvara.

Izvjestaj turskog glavnog stana.

CARIGRAD, 13. Glavni stan, 12 o. m. Fronta u Palestini: Osim slabe artiljerijske vatre, mirovanje. Neprijateljski napadi, koji su počeli dana 9 o. m.

gulila i razdirala, da nitko ne razazna, da je i ona nekoć majka bila i za svojim suzom suzila! Njezina angjeoska molitva nad tvojim rančetom i ukleti kamen, da se skotrlja na napasnika i na iskapanicu duše i mljeka tvoga, pa najstrag ono, što je za te obredila i krpici zamotano u njera ti zatisla, da živu se glavu nikuda ne svračaš, ni u rod ni u plemo do devetoga koljena, sve te to naprijed vuče i uvjerenjem utvrgjiva, da polovicu sreće sobom priljaš, a druga te polovica pretreka i na kućnome će te pragu iščekati.

Što amo ne će zaboraviti ni kod jednoga misnika, i ako će oprostiti, jer je i naš Spasitelj opraštao, pa da ih se sad pet hiljada izmijeri, to je neizvjesnost, s koje narod na križ i na muke razapinj. Svako bi naše htjelo pouzđano znati i za tvrgjavom se umeterizati, koja je to ona neraskajana duša i njezine udesne te urekljive oči, što truju tugu sreću i zadovoljstvo odnose. Za neke su osigurani, jer ih njihove krmeljave oči odaju, ili ih je javno mnijenje proglasilo umetnicima materinijega napretka i kućnoga blagoslova. A gdje su ti otajne, gdje su one iz procijepi ljute guje, da ih, može biti, ti isti na svojim ogrijanim grudima podgajaš i odgajaš, a one tekar kopaju grobnicu, da u nju pokopaju sve tvoje nađe i pouzdanja?

Kod misnika nije to tako. Kako je god glatko na dlanu bez dôca i uzdoća te vržljivih kvrga, tako se ispred misnikovih očiju suče svako i doćiglo pošetno i razroko oko, te njegova smrdeljuša duša, sve gitarice i iskoparice, sve izjelice i pajdašice, koje zar i nijesu za drugo na svijetu, već da paljenice sumporače užiju na čast sotoni paklenoj, a on njima da snagom i moći te hitroljonom izdašno u pomoć priskače, da se batali, ruši i satoriše i tuge

u zoru, i koji su potrajali skoro bez prekida sve do dana 10 o. m. u kasno doba noći, bjehu odbijeni junačkom odbranom naših četa. Cilj koji je, čini se, neprijatelju bio da prodre na cesti Jerosalim-Dablos, propao je.

Dred Erzerumom Jerمني su pravili našim četama ozbiljniji otpor. Došto smo još jučer pomakli naš napad do žičnih zapreka jedne utvrgjene pozicije, noćas te zapreke bjehu sjajnim napadom prevalljene i neprijateljske bande uzbijene. Naše su čete ušle u Erzerum te nastoje da gase požare što su prouzročili Jerمني.

Izvjestaj bugarskog glavnog stana.

SOFIJA, 13. Glavni stan, 13 marta. Na više mjesta u obluku Carne i u okolici Moglene s obe strane živahna artiljerijska vatra. Na pretpolju, zapadno od Butkovskog jezera i na donjem toku Strume potisnulo se više engleskih izvidničkih odjeljaka.

S obe strane Vardara živahna djelatnost neprijateljskih letjelica.

Sazivna obznana.

BEČ, 14. Obznanom koja se danas objavljuje, pozivaju se na iznovično pregledanje, da se utvrdi njihova sposobnost za ustašku službu s oružjem, godišta 1894 do uključno 1899 dužna na ustašku službu. Svako se mora prijaviti izmjeđu 18. marta i 23. marta u općinskom uredu svog boravišta. Dregledanje će biti izmjeđu 11 aprila i 30 aprila.

Sprovod crnogorskog princa Mirka.

BEČ, 14. Dadas je u Beču bio, sa vojničkim počasti, sprovod crnogorskog princa Mirka. Na svečanom blagosivljanju ljesa, što je izveo episkop Kiril iz Nikšića, bili su: kao cesareve zastupatelji vrhovni komornik grof Berthold, pak Callenberg od ministarstva spoljašnjih posala, zastupatelj ratnog ministra, njemački vojnički attaché knez Erbach, više generala sa mnogim oficirima i oficirske deputacije mnogobrojnih pukovnija. Doslje blagoslova, ljes bje prenesen sa vojničkom pratnjom u centralno grobište, gdje su se ispalile nagrobne salve i gdje ga se privremeno položilo u raku pod arkadama.

Ditanje intervencije Japana u Sibiriju.

ŽENEVA. General Berthaut piše u „Petit Journalu“, da se ne može dopustiti upletanje Japana u unutrašnje prilike Rusije. Japan je izjavio, da

ime i tuge sjeme. I o pođne i o ponoći, kako ćeš god ti bistrimice i bez pomjetnje izgovoriti očenaš, tako da i misnik o svakoj uri može pobrojiti „ofe“ i povukodlačene „vadurine“ svoje župe. Svagđano mu je, ko u kapići, ta moć na isporuči, nu pogotovu to preko svete mise, kad se s oltara puku okrene i ojačom i mrakne: „Orate fratres“. Tad ih on oblimice po narodu svojim očima zapaše, za kičmu ih je šćepao i ko pekom im otrovnu dušu svojom misničkom nđgom prignjevio.

I sada, kad te u misničke dvore nije uvela druga naum, već tvoje zlopatne godine, koje nijesu nikoga, što tebe, zadesile, da ti kaže i prstom upre u tvoju moru, da je upoznaš i da ispred nje možeš zatvoriti kućna vrata i čvrsto na njima donji i gornji kračun pritvrditi, da ti ne ispijuće i zadnju onu i nagru kap krvi, — on ti izvrne čurak naopako, zašalakurijaje, te staru Pekasu ponad sobom u vatranci živka, da nu trenom niza basamakne trkne, bocu rakijašicu sanese i na stô donese, da srknemo po „bicerinčić“ i u zamrzle žile vatru sagmemo —

— Hvala vama, oče moj, na poštimanju! Nit je meni do rakiije ni do njezina ogrijanja, već da me se progju jađi moji, ili da me „bicerin“ otrova skonča, neka me žive nije. I platit ću ja i zahvaliti, oče sveći i milostivi, samo da vi ispriprostitute mene i porođ moj huđobnih strijelja i njihovih očiju. Vi ih, oče, znate i poznate doćiglu, da bih ja tako, jer taman zato i šćijete te obregijujete svete mise. Ako sam ja, mogućstvom svojim liječite, a ako je sa tuge i opake strane, smetnite i prognite u morske dubance griješnu i crnu dušu, da se uđuši u zloći svojoj!

(Slijedi).

Lista delle obblazioni ricevute pei doni di Natale ai bambini dell'asilo De-Marchi.

— Emilio Burich 10 — Dina e Carmela de Cindro 10 — Rosina de Grisogono-Savo 10 — Maricci Savo 10 — Luigi Savo 10 — Riccardo Savo 10 — d.r. Giuseppe Savo 10 — d.r. Ercolano Salvi 10 —

— raman 5 — Eugenio Morpurgo 5 — Gregorio Drassel 5 — Girolamo Sevegliovich 5 — Giuseppe Voltolini 5 — Frano Rosic 5 — Angela Karaman 4 — Lina Dressel 3 — Luigia Manger 3 — Anna

privez japanskih četa na rusko-njemačku granicu materijalno nije moguć, jer bi naišao na nesavladive zapreke; stoga bi se Japan eventualno ograničio na to, da zaposjedne Mandžuriju i istočnu Sibiriju. Intervencija Kine, kraj unutrašnjeg političkog položaja u Kini nema važnosti.

AMSTERDAM. Washingtonski dopisnik «New-York Worlda» javlja: Sad je sigurno, da se šalju jake japanske čete u Sibiriju i sjevernu Mandžuriju. Možda će im se pridružiti ruska divizija sastavljena od vojnika, koji su saveznicima skloni, te su pred boljševicima pobjegli u Japan i sjevernu Sibiriju. Knez Lvov, koji je sada u Pekingu, preuzet će po svojoj prilici vodstvo ove divizije. Imenovani su časnici, koji će zapovijedati kineskim divizijama, što će se pridružiti Japancima.

Intervencija Japana pred japanskim parlamentom.

Javljaju iz Tokija 13. U zast. kući više je članova pitalo, da li je od strane saveznika prispjela molba neka bi se odaslale čete u Sibiriju. Ministar spoljašnjosti Motono zanijekao je stvar te primjetio, da izmjena misli još te traje, ali da ne bi bilo zgodno dati o tom kakve izjave. Nekli oporbni vođa izrazio je svoje dvoumljenje za to, što vlada u kritičnom času ne poklanja zastupnicima naroda dovoljno povjerenja, te je preporučivao vojničku akciju u Rusiji, ali da pri tom valja biti do skrajnosti oprezni. Ministar predsjednik grof Coranichi izjavi, da se o šiljanju četa u Sibiriju, nije još ništa odlučilo. Vlada na očigled općenitoga značajnoga položaja, drži se skrajnje opreznosti.

Većina Reichstaga protiv personalne unije s Kuronskom.

O vijećanjima glede rješenja istočnog pitanja, kojima prisustvoje i Hindenburg, piše «Vossische Zeitung»: Stranke većine Reichstaga sporazumno s poljskim političarima našli su osnovu za zajednički program u ovom pitanju. U pitanju Kuronske izjavila se većina Reichstaga odlučno protiv personalne Unije s Njemačkom. Drži se, da će biti već sada riješen čitav kompleks ovih pitanja, kojima pripada i finski pitanje. Finski senator Hjeld, koji boravi u Berlinu, započeo je u tom pitanju pregovore s Hindenburgom.

Ukrajinska republika i Rumunjska.

«Frankfurter Zeitung» javlja: Ukrajinska vlada poslat će skorih dana posebnu diplomatsku misiju u neutralne zemlje, da službeno prijavu postanak Ukrajinske države. Za ukrajinsko-ruski mir već su sve prve radnje dovršene. Pregovori vodit će se u Kijevu. Glede dogovora centralnih vlasti sa Rumunjskom izjavila je ukrajinska vlada, da se bespravsko pitanje ne može riješiti bez Ukrajine.

Obveze Ukrajine glede dobave živeža.

Ukrajinska pučka republika obvezana je ugovorom do konca travnja 1918. dobiti centralnim vlastima količinu od 6 milijuna centi žita za kruh i krmu, 400.000 metričkih centi smrznutog mesa i 300.000 metričkih centi sušenoga voća, a za to će kao kompenzaciju dobiti gospodarskih strojeva, kao i kemijskih i medicinskih proizvoda od centralnih vlasti. «Kölnische Zeitung» javlja iz Berlina: Način razdiobe žitnih zalih, koje se očekuju iz Ukrajine među Njemačkom i Austro-Ugarskom sada je tako udešen, da do 31. srpnja Njemačka i Austro-Ugarska dobivaju jednaku količinu, i to ima u prvju polovici ovoga vremena dobiti Austro-Ugarska dvostruko toliko, koliko Njemačka, dok se iza toga od 31. srpnja ima okrenuti razmjer.

Pred padom boljševika.

Dopisnik «Morning Post» u Petrogradu javlja 10. o. mj.: Cujem, da je Moskva u šakama anarhističke stranke, s kojima moraju boljševici voditi krutu borbu. Dvojbeno je, hoće li uspjeti petrogradskim četama stići u Moskvu. Osim razuzdanih vojnika, koji hoće, da se na vrat na nos kući vrate, nema niti jedne jedine organizovane stranke, koja bi imala razgovjetnu namjeru zapriječiti im da dogju u Moskvu. Sigurno je, da boljševicima prijete nešto gore, nego li je slom u samoj njihovoj stranci. Oni su na svaki način doigrali. Iza osammjesečnoga govorkanja boljševici su u pola toga vremena narod doveli natrag u despotizam. Na boljševičke vođe u Petrogradu pomno se pazi, valjda kako bi se spriječilo, da se ne udalje. Mnogi od njihovih pristaša drže predloženo preseljenje u Moskvu sramotnim bijegom pred njihovim zadatkom.

Aprovizacija pred javnošću.

U «Narodnom Listu» od srijede 13. ožujka o. g. br. 19 objelodanjen je članak: «Zabrana kriomčarske trgovine.»

U tom članku se veli, da je vlada izdala zabranu trgovine robom, što se je uvozila kriomčarskim putem iz Hrvatske i Ugarske, pa da je ta zabrana bez sumnje u svezi sa sablažnjivom aferom, koja se je prošlih dana otkrila u Zagrebu. To ništa ne odgovara stanju stvari. C. k. dalmatinsko namjesništvo je povodom raznih pritužaba, iznesenih takogjer u javnoj štampi protiv lihvarstva i pretjerivanja cijena pri rasprodaji robe uvezene iz carinskog inozemstva, jednostavno upozorilo kotarske političke oblasti na propise, koji postoje u tom pogledu. Ova namjesništvena odluka nije pak u nikakvoj svezi sa prije spomenutom aferom, jer namjesništvu nije došle o toj aferi službeno ništa poznato. U rečenom članku se nadalje tvrdi, da je pred nekoliko mjeseci hrvatska vlada upozorila

c. k. namjesništvo na lihvarsku trgovinu i zloproube s izvoznicama u Zagrebu, te predložila, da bi samo c. k. namjesništvo označilo jednu gospodarsku korporaciju (bilo združeni savez u Splitu, bilo zem. gospodarsko vijeće u Zadru ili sl.), kojoj bi hrvatska vlada izdavala izvoznice, te u isto doba — radi nužne kontrole — obznanjivala c. k. namjesništvo o količini izvozne robe i o njezinoj cijeni. Na taj prijedlog da kr. vlada u Zagrebu za više mjeseci nije primila od c. k. namjesništva u Zadru nikakva odgovora, a da «Narodnom Listu» nije poznato, da li ga je primila i do danas.

Na ustuk tome iznosimo pred javnost ove činjenice:

Povodom jednoglasnog zaključka prihvaćenoga od hrvatskog sabora u sjednici 6. lipnja 1917., kojim se je pozvao hrvatski ban, da benovinska Hrvatska u buduće, dok rat traje, opskrbljuje Dalmaciju žitaricama, nakon namirenja vlastitih domaćih potreba, dalmatinsko se je namjesništvo iz svoje inicijative dopisom od 29. srpnja 1917. obratilo kr. zemaljskoj vladi u Zagrebu s molbom, da bi banovinska Hrvatska što obilnije pripomogla bratskom dalmatinskom narodu osobito žitom i brašnom, sočivom, krumpirom i subim mesom, uopće živežnim namirnicama što ih Hrvatska i Slavonija imaju i preko svojih potreba. U tom dopisu je namjesništvo jasno ocrtalo bijedne prilike dalmatinskog pučanstva, prouzrokovane osobito od silnih prevoznih poteškoća, pa se je izjavilo spremnim staviti zemaljskoj vladi u Zagrebu za zamjenu za rečene životne namirnice na raspoloženje ono malo produkata, što ih naša pokrajina ima, naravski uz pretpostavku, da centralne oblasti u Beču ne bi eventualno namjesništvu oduzele pravo da s tim produktima slobodno raspolaze. Pri tome je namjesništvo istaklo, da se je i dotada u tom pogledu išlo u susret, pa da se je bez ikakvih kompenzacija dozvolio izvoz u Hrvatsku od više hiljada hektolitara vina.

Na taj dopis nije namjesništvo primilo nikakva odgovora.

Desetoga siječnja o. g. namjesništvo je primilo dopis kr. zemaljske vlade u Zagrebu od 31. prosinca 1917., glede otpreme submesnate robe u Dalmaciju i Istru. Tim je dopisom zem. vlada izrazila želju, da se višak subog mesa u zemlji u prvom redu izveze za aprovizacije siromašnih krajeva Istre i Dalmacije, i to tako, da bi roba po mogućnosti neposredno ili barem kroz što manje ruku došla do potrošača, da se tako čim više zapriječi poskupljivanje cijene robi. U tu je svrhu zemaljska vlada zatražila propicjenje namjesništva, kome da se izdaju otpremne iskaznice za dalmatinske aprovizacije odnosno kakovim će se ispravama legitimirati osobe po namjesništvu za nabavu životnih namirnica u Hrvatskoj i Slavoniji.

Na taj dopis zemaljske vlade u Zagrebu namjesništvo je odmah dopisom 17. siječnja o. g. odgovorilo s prijedlogom, da se otpremne iskaznice za izvoz submesnate robe izdadu jedino i isključivo odaslanicima dalmatinskih okružnih opskrbenih poslovnica, koji će se u tu svrhu iskazati legitimacijom izdanom od političke vlasti snabdjevenom fotografijom dotičnog odaslanika, na kojoj će politička oblast potvrditi identičnost osobe. Za sasvim iznimne slučajeve da namjesništvo pak sebi pridržava izdati takve legitimacije takogjer odaslanicima pojedinih općinskih ili mjesnih opskrbenih organizacija. U svrhu voga nadzora nad uvezenom robom i provedenja razdiobe među pojedine opskrbenje organizacije, namjesništvo je zamolilo zemaljsku vladu, da ga o svakoj izdanoj otpremnoj iskaznici istodobno neposredno obznani i po mogućnosti mu priopći nabavnu cijenu.

Na taj namjesništveni dopis zemaljska je vlada u Zagrebu odobrila dopisom od 8. veljače o. g., da je polovicom siječnja od daljega obustavljeno izdavanje otpremnih iskaznica za izvoz subog mesa iz područja kraljevine Hrvatske i Slavonije s razloga, što to ne dopuštaju onamošnje prehrabne prilike. Za buduće kad prilike budu dopuštale izvoz, da će se kod izdavanja otpremnih iskaznica postupati prema prijedlogu namjesništva.

Naši Dopisi

Šolta, 12. o. m.

(Tečaj za uzgoj maslina). Mjeseca veljače o. g. učitelj poljodjelstva gosp. Marko Marčić držao je na Šolti praktični i teoretični tečaj za uzgoj maslina; izvježbao je ljude u navrcanju, gnojenju i sadnji maslina, i dao im upute za suzbijanje raznih maslinovih nametnica. Ljudi koji su bili na njegovim predavanjima posadiše maslinjak od 12 stabala, a svaki je od njih na svojim zemljama posadio nekoliko stabala. Tečaj je urodio lijepim plodom, na zadovoljstvo naroda i gosp. Marčića. Osim pripomoći, što su učesnici primili od Namjesništva, Zadrudni je Savez svakomu darovao po jednu knjigu o «Uzgoju maslina».

Gosp. Marčić obećao je, da će ovoga ljeta činiti pokuse protiv maslinove mušice takozvanom «suhom metodom». Pohvaliti je neumorni rad gosp. Marčića, koji je od rana jutra do kasne noći usprkos ružnim vremenima nastojao uz svoj posao. Rado se družio seljakom i napučinivao ga u njegovu radu. Nije zaboravljao ni malu djecu, te u školi držao je razna predavanja, što su djeca zanimivo slušala.

Dreporod maslinika na Šolti je od velike potrebe, jer otok, koji je zasagien sa preko 250.000 stabala spao je na to, da nema ni kaplje ulja za začinu. Zato i s naše strane vruće molimo Vladu, da dogje, što više može, u susret namjerama učitelja poljodjelstva g. Marčića, za podignuće našeg maslinarstva. Šoltani.

Preradović i Dalmacija.

Prigodom prve stogodišnjice njegovoga rođenja.

Ako je veljače 1844. godine mogao Kukuljević s pravom čestitati Petru Preradoviću u Zadru, što ga je «Dalmacija kući vratila», jer, da nije u Dalmaciju došao, ne bi se bio našeg jezika pričio, možemo mi danas s većim pravom kazati, da je uprav Preradović pokazao zalutaloi Dalmaciji put kojim će se povratiti svome domu, i posokolio raznarogijene joj sinove da prigrlje zanemarena i prezreni domaći jezik. Dalmacija je u ono doba bila uprav ona pjesnikova uspavana morskā o-kolica» kamo doleti u praskozorju od istoka ona ptica koja joj zapjeva slatko iz tihana: «Zora puca, bit će dana!»; ali ptica budilica bijaše glavom Petar Preradović! Kad se prvo začu onaj njegov blagi, tibi, skoro bojazljiv glas, niko ne bi bio rekao da će u njemu biti toliko snage, da može da probudi Dalmatinca slijepa i sanjiva, kojem mio bijaše onaj drmež i kojeg je tugjnijski glas uspravljavao. Ali je u glasu Petra Preradovića zvečala jeka «Sjajne vile slavskog roda» koja je otrešito i uvjerljivo klikovala našem narodu: «Ustani, eva dana! Njegov se glas, malo po malo u nas razliječio na sve četiri strane, budio uspavane, krljigao nejahe, sokolio neodlučne, govorio srcu i onima kojima je bio poznat i onima kojima nije, te pokazivao svakomu put k narodnom preporogjenju.

A kakve su bile prilike sred kojih je Petar Preradović stao da svojim pjesmama budi u Dalmaciji narodnu svijest i ljubav k narodnoj knjizi?

Dreporod hrvatske knjige, koji je 1835. godine započeo pod zastavom Lujevića Gaja, te je, sa sudjelovanjem njegovijeh pomoćnika, respirio narodnu vatru po Hrvatskoj, Slavoniji i Bosni pod imenom ilirskim, u Dalmaciji nije — što se kaže — niti virio niti pirio. Nikad nije bilo u Dalmaciji neprikladnijih prilika, nikad većih unutrašnjih i spoljašnjih protivština razvitku narodnog duha i narodne knjige. Francuska revolucija, burno Napoleonoovo doba a susljedna propast mletačke i dubrovačke republike, kao što bijaše duboko uskomješale u Dalmaciji državne i društvene prilike, tako bijaše pretgrele predaju onaj staroj domaćoj književnosti, koja se je, i ako posebice, od vijekova nježno i marljivo gojila u mirnoj zaklonici našijeh primorskih gradova. Mladi je naraštaj u onim naglim i plahim političkim i društvenim promjenama basao kao brod bez kormila; a nije se našlo od novih ljudi tko bi dostojno prihvatio i nastavio književnu ostavštinu praotaca.

S promjenama u javnom životu, pojavila se u našem pitomom primorju jaka struja talijanskog duha, talijanske kulture, talijanskijh načina i navika; a ta je struja tako poplavila naše pitomo primorje, da se je ono, na prvi pogled, prikazivalo kao čisto talijansko. Tommaseo, koji je inače sam priznavao da «slavenska krv bije u njegovom srcu» piše između '40 i '42 godine da «po dialektu, predajama, običajima, ljubavi k svojoj starinskoj majci, dalmatinsko je primorje mletačko više od Brescije i Cremes». Učitelj Stazić piše početkom 1844. god. «Zori Dalmatinskoj» da «sramotna nemarljivost za nauk našega jezika, bila je navladala toliko, da se je narod s njim sramovao, kako još svojim imenom i sobom istim». — 29. veljače '44 godine, Preradović piše iz Zadra Kukuljeviću: «... u cijelom Zadru ne češ dva čovjeka naći, koji samo za nevolju naš jezik razumidu. Sve se ovdje potaljančilo...» a 5. svibnja piše iz Zadra Vrazu: «Ja vam mogu kazati da se za sad još slabo knjige ilirske po Dalmaciji kupuju; svezan duh samo onijem se brani, što mu stražari u tamnicu donesu». — Sam se Tommaseo srdi na nemar i na prezir, kojima otmjenija ruka u Dalmaciji susreće hrvatski jezik; te u pismu upravljenom E. Stieglitzu, govoreći o ilirskom pokretu, raduje se što u Hrvatskoj, od 1839., narodni jezik osvaja sebi mjesto u obitelji, i u velikašijim porodicama, u kojima se prije sramovali hrvatski govornici.

Ipak se je nešto počelo micati. Sibenčanin d.r. Božidar Petranović bio je već počeo nešto da radi, i ako ne u smjeru i u smislu ilirskog pokreta. Bio je izdao u Karlovcu Srpski Dalmatinski Almanak za 1835. i 36. god., koji se je kasnije pretvorio u Srpsko Dalmatinski Magazin, što je izlazilo u Zadru kod Braće Battara, i kojemu je on bio urednik od 1841. god. — Iako se on svojim radom obraćao u prvom redu svojimi jednovjercima, ipak je neizravno djelovao i na malo kolo katoličkih ljubitelja naše knjige i jezika, koji, u tadašnjoj nestašici domaćih književnijeh novina bijahu priuñili oko njega; tako da, pored mnogijeh suradnika pravoslavne vjere, nalazimo uz njega Kaznačića, Katalinića, vrata Jukića, a iz same Hrvatske, Trnskoga, Vraza i druge.

Ali ilirskom duhu, koji bijaše počeo da nadahnjuje dalmatinske rodoljube, slabo se je mogao odazvati i odgovoriti «Srpsko-Dalmatinski Magazin» koji nije mogao nikako da podmiri nove potrebe ni povolji novim težnjama i željama, koje su sa strane hrvatskih rodoljuba u Dalmaciji izbijale na površinu. Svi su osjećali potrebu da osnuju osobite književne novine za Dalmaciju, koje bi odgovarale osjećajima i duhu novih vremena.

Ma koliko teško i preteško bilo u onako doba, našao se ipak čovjek, te je svojevrijedno požrtvovno uzeo na se nezahvalni zadatak: uregivanje prvog hrvatskog književnog lista u Dalmaciji. Taj je čovjek bio Antun Kuzmanić.

Bijaše Kuzmanić neobičan rodoljub i neumoran poslanik u proučavanju bogatstva i tvoračke moći našeg pučkog jezika. I ako vidar po zanatu, i neopskrbljen nikakvom filološkim spremom, čutio je instinktivno sve ljepote, svu snagu hrvatskog jezika, čutio je u životom narodnom govoru kucanje živog srca, disanje čiste duše naroda svoga; te, zadahnut velikom ljubavlju prama svom

rodu i govoru, borio se ustrajno, uporno protiv svih teškoća i prepreka, koje mu bijahu na putu. Na žalost nije ni sam uvijek bio na pravom putu.

Kakva su ga čuvstva nadahnjivala kad je pokrenuo 1844. god. u sred bijela Zadra «Zoru Dalmatinsku», najbolje je sam opisao u predgovoru prvom broju ovoga lista.

«... ljubav prama mojoj otačbini svladala me i natrala na ovi kršni klanac; jaka me želja prati, a mala snaga: no nadam se da će višti ljudi i oni koji su kušali koliko je teško pravo na hrvatski pisati, meni oprostiti, ako sam gdi gdi na misto plemenite ljubice koprivu usijao... Ja sam ne mogu ovo brime nositi, hoče se da i drugi podpomaxu.

I zbilja, uz najbolju volju i najčestitije namjere, nije on mogao sam da odoli takom i tolikom poslu, kroz sve one neprilike i teškoće, kroz koje je «Zora» imala sebi put da prokrci u gradovima opojenim talijanskom kulturom i talijanskim duhom, po selima gdje težačka ruka ne bijaše još ni knjiži ni pismu vična.

Nego sreća ga namjerila bila na mlada Hrvata, časnika u zadarskoj pošadi, žarkog rodoljuba, kojemu je u vilovitoj duši tinjao sveti oganj poezije, i komu je kob bila ukobila da bude prvim liričkim pjesnikom preporogijene hrvatske knjige: na Petra Preradovića. Sam pjesnik u svojim uspomjenama («Crice moga života») spominje kako se je upoznao s Kuzmanićem, i kako ga je ovaj nagovao da mu spjeva pjesmu za prvi broj «Zore Dalmatinske», i kako je i dalje za «Zoru» radio:

«Ja se otmah dugo vremena izpričavajuć se nevjешtinom svojom, ali Kuzmanić mi ne dade mira, dok mu ne obećah, još se sjećam zabunjenosti svoje i onog časa, kad sam sjed, da tu pjesmu napišem; — niasam bio siguran u jeziku, a boja sam se jako javnosti. Medjutim pjesma «Zora puca, bit će dana» podje mi čisto lako za rukom i svanu u prvom listu «Zore» s obćim odobrenjem.

«To me tek sasvim prevagnu k narodnom književstvu.»

Mislimo da je uprav ovaj prvju Preradovićevju pjesmi imala «Zora» u prvom redu da zahvali što je u opće primljena s nekim oduševljenjem u zemlji i vani; i što je, dajbudi za čas, razagnala ono dvoumljenje i nepouzdanje, kojim su je očekivali, i kojim je u nekim krugovima susretna bila. I zbilja, netom izišao, prvi je broj «Zore Dalmatinske» pozdravljen vrlo laskavo i prijazno.

Doznati tal. književnik i ljubitelj domaće povijesti, S. Ferrari-Cupilli preveo je Preradovićevu pjesmu na talijanski jezik u podliku zadarskih novina «Gazzetta di Zara». Pjesma je odjeknula i u Zagrebu, gdje ju je Gaj, koji inače nije odobravao ortografiju ni književni pravac «Zore», dao preštampati u «Danici». Uz Preradovića se primakloše k «Zori», već sprvice, neki domaći mlagji i stariji spisatelji: Ivčević, Kurtović, Ivčević i pjesnikinja Ane Vidovića. Ali u opće velika odziva nije bilo; a što je više udaralo u oči, Dubrovčani su se nekoliko nečkali da u to kolo stupe. Njekoja nesporazumljenja, pretjerane književničke osjetljivosti, Kuzmanićeva tvrdokornost i nepopustljivost u ortografiji i u jeziku, sve je to odbijalo od «Zore» mnoge književnike, i bilo je skoro dovelo list na rub propasti.

Zaludu su Kuzmanića molili da se progje tog načina pisanja, uvjeravajuć ga da će tim bolje pomoći narodnoj stvari; nije htio da popusti ni za živu glavu. — Preradović, govoreći o Kuzmaniću u svojim uspomjenama, piše: «Iz svijlu šta nastojah oko njega, da primi u «Zori» opći pravopis: — zalibože nijesam mogao uspijeti».

A bio bi list nakon sama dva mjeseca života, i propao, da nije Kuzmaniću u ovom poslu bio Preradović desna ruka; te svojom okretnošću i djelatnošću uklonio daj budi časimice, glavniije neprilike što «Zori» bijahu na putu.

Ali je Kuzmanić bio nepopravljiv, te svojim neopreznim i naprasitim postupanjem, dražeći osjetljivost i matorijeh i mladijeh pisaca, pribavi listu toliko žestokih neprijatelja i postavi sebe u take neprilike, da mu nije ostalo drugo, van da se odrekne uredništva. Na 23. svibnja 1844. Preradović piše Kukuljeviću o «Zori iz Zadra ovako:

«Zora» bit će naskoro bez urednika. Kuzmanić se je ovih dana odrekao uredništva; vike od svih strana su ga preplašile — i bolje je, on nije bio za ovaj posao; tako će rašo svršetkom ovdječeg mjeseca «Zora» na moja legla sasvim pasti, dok se pravi urednik nagje. Mi ćemo s mladim letom u obćenitom pravopisu «Zoru» obućenu viditi — nemojte ovijesti: sve će se navlađati. Gleđaj samo, brate, da se kod vas ovo prometanje zločesto ne izkazuje — sve će s vremenom biti — i mora biti, jer južni Slavjani brez uzajemne književnosti i sloge oblati ne mogu...»

Stvar se je kasnje izravnila, dopisnici se pomirili; Dubrovčani: Ducić, Kaznačić, Golubović, Marinović pritekli u pomoć, a list je, dajbudi za neko doba, mirno i srećno prolazio, iznošeći u motorove mlagjih i starijih domaćih književnika, i mnogijeh iz Hrvatske koji se uslijed neprestanog Preradovićevog preporučivanja bijahu sklonili do suragjuju.

I u revnom nastojanju oko «Zore», najviše je Preradović pazio na to da rodoljubni duh njoj bude uvijek živ i budan; a tome najviše sam pridonosi pjesmama svojim.

Već u trećem broju «Zore» objavljuje pjesmu «Putnik» u kojoj ispoljava svoje najurdnije osjećanje za domovinu, koju bijaše u mlade dane ostavio i zaboravio, i kojoj se eto vraća, raskršti se s tugijim svijetom. Ali pjevajući tu pjesmu nije mislio samo na se, već na sve one — a oko sebe ih je tolikijeh gledao — koji zavedeni prekomorskim mamljenjem, bijahu tuginjstvo priljubili «Pjesma našem suncu», u 7. broju «Zore» slavio onaj žarki plam domoljublja, koji će prosvijetliti i ogrijati narod i uzdignuti ga do najveće visine. Drvu godinu svog rada oko «Zore» završuje pjesmom «Braća», u kojoj zaklinje majčinim mlijekom zavagjenu braću, da se slože u ljubavi k majci zajedničkoj domovini. Skoro u svim pjesmama objavljenim u «Zori», glavna mu je misao domovina. Toj domovini, kojoj se on povratio, hoće da se zalutali Dalmatinci, povrate. Za to se u svojim

pjesmama, pa kad «Zore» v najraje sjede ih, i bodri da vodi do naj... «Dalmatin» pohvalama si hrabrost i st... koji ne pozna zavedeni tug... «Pravi Dalma... ričnoj pjesmici bilja, koje mu ram a pobral... — kako valja srce zdravo... vini poklanja sinovi progleđ šalje im zadn... «S Bogom zem Dalmatinci!» neće; sjeda se... put «srce plan... onog veselja i... rođ i pozva svatsku posko... zabrinut Dal... dost — I dogđ... od to doba? — bolje znate vi... biljno «Opjite svojju: «Ćujte od davna, — tom željom, izliv je takogj... se stare slave... «slavske vile» duhovima «pje... morskje nastav... mladinu, te v... izrogijenu i po... Slavjanin bez... siromah će bi... U srđač... (1861) bratski... smo i po maj... onu: «Blago s... kod tugogja... toliko godina, U nedopjevan... «Pustinjaku», amanet narod... rode, tebi bit... lijepom) duša... sjeda sa neizm... divne joj obala... veselo plovi p... i Visa, i posve... je između nar... valja da osobi... u prvijem litte... treba sve žrtv... predak: «Ti da... život tvom kor... ma.» Takav ro... bijaše Petar P... Mi želimo u Dalmatini... dahnutim žark... osjećajima i... naš narod dob... znamenje, što... slojno proslav... omiljelog pjes... dijela neće u... srdaca što ih... linih miljenika... biti uvijek.

DALMATINSKI NAMJESNIŠTVO

Beč, 15. P. primi «anas u dalmatinskog n... Ministar p... celarije Josipa kancelarije u d... Računarski... financijskog ra... bert Costa i Iv... skim savjetnic... Prigodom... bilo je u četvrt... čano blagođare... štenu gosp. epis... obređu prisustu... vojske, te pred... pobožnog narođ

Bila je podij... prijateljem, br... strijelcima I... stiču, Mihailu Mac... Stankoviću, svi od... priči ofic. z... straž. Martinu Miš... kinu; i korp. jedn... Todoru Kožuluju... Lovrinu, Anii K... Matu Armandi Iva... trčevicu Markovu, Aleksandrovu, Ni

Črna Dalmatinka

prno protiv svih
na putu. Na
vom putu.
nijvala kad je
Zadra «Zoru
o u predgovoru

dala me i natrala
mala snaga: no
ali koliko je teško
o sam gdi gdi na
sam ne mogu ovo

najčestitije na-
takom i toli-
teškoće, kroz
prokrči u gra-
u talijan-
ačka ruka ne

na mlada Hr-
žarkog rodo-
o sveti oganj
da bude prvim
vatske knjige;
u svojim uspo-
mije kako se
ja je ovaj nar-
prvi broj «Zore
Zoru radio:

o se nevjstom
k mu ne obećah.
kad sam sjeo,
uran u jeziku, a
«Zora puca, bit
u prvom listu

knjižestvu.»

Preradovićevoj
u da zahvali
uševljenjem u
as, razagnala
im su je očena
susretna
roj «Zore Dal-
i prijazno.
naće povijesti,
vičevu pjesmu
arskih novina
a i u Zagrebu,
obravao ortlo-
preštampani
koše k «Zori»,
riji spisatelj:
nja Ane Vido-
bilo; a što je
u se nekako
nesporazum-
vosti, Kuzma-
u ortografiji
«Zore» mnoge
list na rub

da se progie
da da će tim
tio da ponuši
voreći o Kuz-
«Z sviju sila
pri» opći pra-
pjetiti.
jeseca života,
om poslu bio
okretnošću i
nice, glavni je

iv, te svojim
m, dražeci o-
ca, pribavi li-
ostavi sebe u
drugo, van da
1844. Prera-
dra ovako:

Kuzmanić se je
trana su ga pre-
io; tako će rado
ga sasvim pasti,
egli ljetom u ob-
nemajte dvojiči:
se kod vas ovo
s vremenom bit
ne književnosti i

pisnici se po-
f. Golubović
e, dajbudi za
p, iznoseći ur-
književnika, a
l neprestanog
u sklonili do

«Zore», najviše
ljubni duh u
e najviše sam

vljuje pjesmu
srdnije osje-
mlade dane
ća, raskrstiv
pjesmu nije
— a okolo
avedeni pre-
stovo priljubl
«Zore» slavi
prosvijetliti i
jeve visine
avršuje pje-
mlijekom
davi k majci
n pjesmama
o domovine
oće da se
u u svojim

pjesmama, pa i u onima, koje je kasnije spjevao, kad «Zore» već davno bijaše nestalo, uvijek se najrajše sjeća Dalmacije i Dalmatinaca, i opominje ih, i bodri da ne nastaju na putu, koji ima da ih vodi do najuzvišitijih narodnih ciljeva. U pjesmi «Dalmatin» (1845) u kojoj obasipuje svakojakim pohvalama sinove zemlje naše, te slavi njihovu hrabrost i srčanost ističe da oni izmiegaju njih, koji ne poznaju narodni jezik i koji slijepo lutaju zavedeni tuginštinom, nijesu pravi Dalmatinci, jer «Pravi Dalmatin — ljubi jezik materin». U alegoričnoj pjesmici «Bilje», harno se sjeća ljekovitog bilja, koje mu je baka po dalmatinskim gorama pobrala, i njega izlječila: «Ja se izlječio — kako valja pravo — tebi, domovino, — nosim srce zdravo», pak svoje bilje, pjesme svoje, domovini poklanjaju na uzdarje, ne bi li joj zaslijepljeni sinovi pogledali. Na rastanku s Dalmaticima, šalje im zadnji dirljivi pozdrav «S Bogom!» (1847) «S Bogom zemljo dalmatinska! — Zbogom bračo Dalmatinci!» — On Dalmaciju nikad zaboraviti neće; sjeća se kako tu je u našoj zemlji prvi put «srce planulo, i očinji vid stekao», sjeća se onog veselja kad naša zemlja «udade se u svoj rod» i pozva njega na pir, da joj u gusle ispjeva svatku poskočicu; pak sada nekako zamišljen i zabrinut Dalmatince pita: «Droge pir i prva radost — I dogoše radnje časi: — Što ste stekli od to doba? — Jeli slama il su klasi? — Donajbolje znate vi.» — Neće da ih prekori, ali ih ozbiljno opominje; i isporučuje im zadnju želju svoju: «Ujte bračo Dalmatinci: — Naši jeste već od davna, — Bud'te samo još načini!» — A s tom željom, bračo, Bog!» «Pjesma Dubrovniku» izliva je takogjer rodoljubne njegove duše; sjeća se stare slavne ponosnog moćnog grada, gdje su «slavske vile» kole igrale i nadahnjivale izabranim duhovima «pjesme neumrle»; ljuti se na prekomorske nastavnike koji mu tamo razaroguju omladinu, te mu poručuje nek preporodi djecu izrogijenu i postavi pod krila «slavskog duha» «jer Slavjanin bez slavjanskog kruha — Gladan uvijek siromah će biti».

U srdačnom pozivu «Hrvati Dalmatinom» (1861) bratski opominje Dalmatince da «Do oca smo i po majci. — Iste krvi i naravi» i podsjeća na onu: «Blogo svome kod svojega. — Teško svakom kod tujega». Ali i daleko od Dalmacije, nakon toliko godina, on se uvijek nije s radošću sjeća. U nedopijevanom uzvisitom filozofskom epu, u «Pustinjak», u kojem namjerava ostaviti u amanet narodu svome moralnu okrepu (A, moj rode, tebi bio krijejom — U napretku tog života lijepom) duša mu hlepi za Dalmacijom, nije se sjeća sa neizmjernom čežnjom; mišlju putuje duž divne joj obale, te otišnuv se iz Biogradske luke, veselo plovi put juga, jedreć izmiegju Brača, Hvara i Visa, i posvećuje moru onu divnu zdavicu, koja je izmiegju najboljih plodova pjesnikova uma. I valja da osobito misli na Dalmatince kad on već u prvijem kiticama izrazuje rodoljubnu misao da treba sve žrtvovati za svoj rod, za narodni napredak: «Ti da sjaješ, gorjeti je nama — Mi hranimo život tvom korijenu — Svojim umom, srcem i suzama.» Takav rodoljub i takav prijatelj naše zemlje bijaše Petar Preradović.

Mi želimo samo da dobro sjeme što je Preradović u Dalmaciji posijao pjesmama svojim, nadahnutim žarlim rodoljubljem, zdravim moralnim osjećajima i vjerom u vječitu pravdu, urodi za naš narod dobrim plodom. A već je neko radosno znamenje, što se cijela Dalmacija sprema da dostojno proslavi prvu stogodišnjicu rođenja svog omiljenog pjesnika. — Uspomena Petra Preradovića neće u Dalmaciji iščeznuti dokle god bude srcača što ih dira iskreno i duboko osjećanje vilih miljenika. A tih će srcača u narodu našem biti uvijek.

P. K.

DALMATINSKE VIJESTI

Namjesnik grof Attems kod Njegova Veličanstva.
Beč, 15. Njegovo se Veličanstvo udostojilo da primi članas u posebnu audijenciju preuzvišenog dalmatinskog namjesnika grofa Attemsa.

Imenovanja.
Ministar pravde imenovao je višeg glavnara kancelarije Josipa Alfirevića u Kotoru ravnateljem kancelarije u dosadanjem mjestu službovanja.

Računarski revidenti u području Zemaljskog financijskog ravnateljstva u Zadru: Ivan Juch, Gilbert Costa i Ivan Casolini imenovani su računarskim savjetnicima.

Svečano blagodarenje.
Prigodom sretnog dogagajaja u česarskom domu, bilo je u četvrtak u jutro u g. i. crkvi Sv. Ilije svečano blagodarenje. Službu je božju služio preosvešteni gosp. episkop Branković. Svečanom crkvenom obredu prisustvovali su predstavnici vlade i c. i. k. vojske, te predstavnici crkvene opštine i mnoštvo pobožnog naroda.

Ratna odlikovanja.
Bila je podijeljena, u priznanje hrabra držanja pred neprijateljem, brončana kolajna za hrabrosti: strjelcima Mihajlu Heraku, Goji Matkoviću, Niku Kostiću, Mihajlu Macuri, Anti Beoviću, Josipu Vukasoviću, i Grgi Stankoviću, svi od 37. strj. puk. prič. ofic. zamj. Krsti Vasiljeviću Matinu; vodn. nasl. straž. Martinu Mišetiću Matinu; korp. nasl. vodn.: jedn. dobr. Frani Kolanoviću Huginu, Ćirilu Sokolu, Dušanu Ćirjaku Nikinu; korp. jedn. dobr. Dionisiju Böttneru Josipovu i korp. Boži Dinatovu Parinu; nared. Frani Skitaroviću Gjurinu, Pavi Jankoviću Petrovu, Todoru Subotiću Kuzminu, Ivanu Baranu Lovrinu, Anti Krevatinu Ivanovu, Marku Iakoviću Markovu, Todoru Kožuju Ivanovu, Maiku Orošnjaku Jakovljevu i Matu Armadi Ivanovu; strjelcima: Diki Sparožiću, Mati Petričeviću Markovu, Boži Draževiću Petrovu, Dušanu Martiću Aleksandrovu, Niki Bulgarinu Miškovu, Jakovu Malešu Stipinu, Vjekoslavu Sindelaru, Boži Babiću Pavovu, Andriji Drobodu, Vasilju Borincu, Frani Zuniću Pavovu, Simi Fabro Blažinu, Andriji Ostojiću Ivanovu, Jandriji Budimiru Lukčinu, Spiru Baderu Stojanovu, Vasi Kneževiću Nikinu, Mati Lergji Šippanovu, Kažimiru Barni, Paski Mastruki Siminu, Luki Lijiću Mijinu, Juri Miličiću Antunovu, Mili Kamberu Tominu, Josipu Simančiću, Petru Bataku Petrovu, Ivanu Makaru, (Mati Radanu Ivanovu, Anti Ćularu Petrovu, Marku Strbcu Savinu, Anti Radeljaku Josipovu, Vilimu Prokopu, Stanislavu Stipiću, Mihajlu Vogu Mihajljevu, Marku Ogrebčiću Matinu, Savi Reljiću Cvitkoviću, Mati Strunji Josipovu, Peiru Bračiću Vicinu, Ivanu Stadiću Nikinu, Lovri Spero, Iliji Trivunoviću Jovanovu, Jakovu Tokiću Petrovu, Mati Tabuli Ivanovu, Juri Blajčeviću Mihajljevu, Šipi Nakiću Grginu, Duji Pastoriću Sidinu, Dušanu Raduloviću Dimitroviću, Luki Leskuru Lovranu, Todoru Ćoku Josipovu, Juliju Mrkariću, vrinu, Josi Jukiću Tominu, Jerolimu Kureliću, Juliju Mrkariću, Stjepanu Mirčiću Nikinu, Jakovu Madjaru Filipovu, Dmitru Bogdanoviću Nikolinu, Cvitku Kovačeviću Matinu, Ivanu Crtanoviću Matinu, Antunu Hantušiću Josipovu, Vlahu Mihajliću Jakovljevu, Andriji Soljagi Andriji, Frani Skunci Ivanovu, Lazaru Pokrajcu Jokinu, Jerku Gačini Filipovu, Marku Škari Božinu, Dušanu Iniču Todorovu, Juri Jačiću Matinu, Petru Anić-Kaligeru Božinu, Iliji Vučemloviću-Gračiću Božinu, Ivi Kralju Ivanu, Niki Ljesaru Lazinu, Božidaru Lovriću Ivanovu, Ivi Mišuri Matinu, Stojanu Martinovu Šiminu, Ivanu Miću Šiminu, Stjepanu Opačiću Sujanu, Prokopu Plišu Nikinu, Fabijanu Bakoviću Antinu, Mati Bariću Josinu, Mate Corljaku Grginu, Todoru Ćoku Ilijinu, Obradu Ćosiću Grginu, Jakovu Ercegoviću Josipovu, Ivanu Galicu Šippanovu, Ivanu Gudelju Marjanovu, Simi Turinu Antinu, Mati Simančiću Grginu, Anti Stambuku Andriji, Diki Tintoru Todorovu, Ivanu Simičiću Antinu, Diki Dandoviću Šiminu, Marku Dubravčiću Gazlanovu, Šimi Kovačeviću Šiminu, Todoru Kosoviću Savinu, Mati Kodžemaru Paskinu, Anti Vuletiću, Frani Bilandžiću Markovu, Roku Buskuliću Antinu, Anti Bačiću Lukinu, Mati Ćerti Ivanovu, Juri Ćriješiću Petrovu, Ivanu Despotu Miloševiću, Anti Ercegu Josinu, Nikoli Gluwiki, Krsti Mišuri Jakovljevu, Marku Medvedu Jurinu, Petru Bošnjaku Matinu, Josi Petkoviću Šiminu, Tomu Duniću Jakovljevu, Simu Vulinu Tominu i Ivi Ćudini Antinu; — svi od 23. str. puk.

Odvjetnički ispit.
Pišu nam iz Šibenika: Na 14 p. m. položio je odvjetnički kandidat đ.r Ivan Miagostovich iz Šibenika s odličnim uspjehom odvjetnički ispit pred povjerenstvom prizivnog sudišta u Zadru.

Javna dražba vojničkih konja u Sinju.
U Sinju je već ustanovljeno tako zvano «konjsko-upravno mjesto» te će tamo dne 23. ovoga mjeseca biti prva javna dražba vojničkih konja. Tije samo u interesu erara nego i samoga naroda da što više kupaca doge na ovu dražbu. Ko želi nabaviti ovakovih konja, mora najprije zatražiti od kotarskog poglavarstva propisanu nabavnu legitimaciju sa točnim brojem konja, što kami nabaviti, jer bez ove nabavne legitimacije niko u opće ne može biti pripušten na dražbu.

Sproved.
U četvrtak poslije podne bio je u Zadru sproved umirovljenoj nadučiteljici Jožici Antunović Fabrio. Rogjena u Makarskoj, sprovela je skoro sav svoj život u Staromgradu na Hvaru, gdje je vrela i zaslužna nastavnica uzorno učiteljvala četrdeset godina, i ostavila i lijepu uspomenu. Udata za učitelja pok. Ivana Fabrio, bila je izgledna supruga, kao što je bila i uzorna majka. Uzgojila je dvije kćerke, dvije vrijedne učiteljice, koje sada učiteljuju u Zadru. Poslije četrdeset godina učiteljevanja zatražila je mirovinu, a tom prigodom školska vlast izrazi joj potpuno zadovoljstvo, i bi odlikovana zlatnim križem za zasluge. Bila je to prva učiteljica u Dalmaciji koja je takovo odlikovanje dobila.

Na njezinom sprovedu bilo je mnoštvo prijatelja i znanaca, a bila je zastupana i školska vlast. Pokoj njenog plemenitog duša, i ucviljenoj svojiti i naše živo saućešće.

Čitulja.
U Brazilu u Americi preminuo je đ.r Ivo Banac, Dubrovačanin liječnik, u 50.oj godini života, brat pok. Boža kap. Banca.

U vojničkoj bolnici u Budimpešti preminuo je dne 6. ov. mj. g. Božo Cassani, č. k. vojni ljekarnik, suprug gje. Marije rođene Slađić. Pokojnik je više godina boravio kao ljekarnik u Dubrovniku.

Porota u Spljetu.
U ponedjeljnik je započela pod predsjedanjem pokr. savi. M. Čipčić-Bragadina porotna rasprava protiv Silovića, Anića i družine radi zločina kragje. Optuženo je 26 osoba, većinom djece ispod 20 godina, zbog raznih kragja, počinjenih u Spljetu koncem ljeta, te u jeseni prošle godine, na štetu Pave Senjanovića, Zadržnog Saveza, Trg.-Obrt. Zadruga i drugih.

Javnu optužbu zastupa zamj. drž. odv. Vođopić, a optuženike brani oko 17 odvjetnika. Rasprava će potrajati nekih 8 dana.

Pušačima na znanje.
Od 18 do 25 o. m. razdavaat će se razne vrsti cigara u svim trafikama duhana u Zadru i okolici. Svaki pušač može sa ceduljom broj 10 nabaviti 10 cigara.

Požar u Milni.
U noći izmiegju 11. i 12. o. m. uništio je požar jednu od najljepših kuća u Milni na Braču udovice Giovanelli. Požar je bio tako jak, da se pored sve pomoći cijeloga pučanstva nije moglo ništa spasiti. Uzrok je vatri nepoznat, ali se misli, da je od iskre svijeeće uljanice. Šteta je velika.

Per i fumatori.
Dal 18 al 25 corr. saranno in vendita in tutti i traffici di tabacchi, a Zara e dintorni, diverse qualità di sigari. Col cedolino N. 10 potrà ogni fumatore acquistare 10 sigari.

Drosvjeta.
Nove knjige.
«Izabrane pjesme» Petra Preradovića — O stogodišnjici rođenja velikoga pjesnika izdala je «Matica Hrvatska» njegove izabrane pjesme s uvodom

dra. Branka Vođnika, a umjetnički je knjigu opremio hrvatski slikar Ljubo Babić. Cijena je knjizi za članove «Matice Hrvatske» K 5 uvez K 3, a za otpremu i poštarinu K 1. Knjižarska je cijena K 650 (broširano). Naručiti se i dobiti knjiga može izravno kod «Matice Hrvatske» (Zagreb, Matica ul. 2). Štampana je u 5000 primjeraka, pa se mole svi prijatelji hrvatske knjige i poklonici vile Preradovićeve, da se požure s narudžbama.

«Priroda». Ova popularnoga časopisa Hrvatskoga prirodoslovnoga društva izašao je 3. broj za ožujak. On nam donosi iz pera đ.ra Augusta Langhoffera crtice iz života mrava, urešene obiljem slik, koje nam pred oči dovode živo i potanko opisano djelovanje sviju vrsti mrava. — Nadalje taj broj sadrži slovenski članak Albina Seliškara o Franu Erjavcu. Slovencu, «ki je bil najmekhejša, pa tudi najplemenitejša slovenska duša», a koji je službovao šezdesetih godina prošloga vijeka i u zagrebačkoj realci. Proputovao je kao zalog svu Hrvatsku. Bio je cijenjen kao stručnjak, malakolog, te su po njem dobili i neki puževi ime, kao: Clousilia Erjavci, Hgalina Erjavci i dr.

Prof. Ferdo Koch upoznaje nas s pregijama naših ptica, pa nam je tek sad jasno, koliko je vremena bilo potrebno, dok su se iz onih nespornih stvorenja, kakva su nam prikazana na sijnim slikama Kochova članka, razvile današnje ptice lakih krila i slatkih grla. Nemamo prostora, da još što istaknemo iz ostaloga sadržaja, jer bi toga bilo vrlo mnogo. Tek možemo još jedared istaknuti sjajnu opremu ovoga uistinu krasnoga pučkoga lista. Vidi se, da uredništvo ne žali ni truda ni troška, da u ovo strahotno vrijeme dade našem narodu nadasve nužno prirodoslovo štivo.

Promet i trgovina.

Paketni promet na željeznicama.
Danom 11 o. m. dignuto je ograničenje paketskog prometa na željeznicama, pa od tog dana opet je dopušteno primanje privatnih poštanskih paketa za sjever u prijašnjem opsegu.

Pošanski paketni saobraćaj s Turskom.
Poštanski paketni saobraćaj za Tursku obustavljen po je prilici do početka aprila.

Telegrami Uredništva.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.
Izveštaj austrijsko-ugarskog glavnog stana.
BEČ, 15. Službeno se javlja: 15. marta 1918. Talijansko bojište: Ništa novo. Dogačica generalnog štaba.

Izveštaj njemačkog velikog glavnog stana.
BERLIN, 15. Wolff Bureau javlja: 15. marta 1918. Zapadno bojište: Kod skupine vojske nasljednika prijestolja Rupprechta artiljerijska je djelatnost na večer porasla. Zestoka zaporna vatra tukla je njemačke pozicije na sjeveru i sjevero-istočno od Prosnesa. Jaki francuski odijelji, koji su se na večer na širokoj fronti zagonili, uspjeli su samo da se na zapadu od ceste Thuizy-Nauroy učvrste u prednjim opkopima; u ostalom bjehu u boju iz bliza odbijeni.

Istočno bojište. Neprijateljske bande, koje su u Ukrajini prijetile željezničkim prugama što vode iz Gomela i Kijeva u Bahmač, bjehu u više bojeva raspršene. Bahmač bje zapremljen. Prvi general kvartirmajstor Ludendorff. BERLIN, 15. Službeno. U svezi sa patrolskim zalijetom u Sjeverno More, jedan naš mornarični zrakoplov u noći pred 14 o. m. osuo je uspješno bombama luku i industrijske naprave u Harlepoolu.

Njemačke letjelice u Engleskoj.
LONDON, 15. Službeno. U zračnom napadu na Harlepool uništeno je šest stonjih kuća a 30 ih je oštećeno; jedan čovjek, jedna žena i troje djece ubijeno je.

Ententine vlasti i holandske lagje.
New-York, 15. «Associated-Press» javlja iz Washingtona: Sjedinjene Države i Engleska saopćile su konačno, da ako tekuće pogodbe o upotrebljavanju holandskih lagja za saveznike ne budu primljene 15 o. m., lagje će se uzeti za upotrebu saveznika.

Izveštaj turskog glavnog stana.
CARIGRAD, 15. Glavni stan, 14. marta 1918. Fronta u Palestini: Onim slabe artiljerijske vatre, uopće se miruje. Deprijateljski odred, koji je u dolini Jordana htio da zakroči duž Maskere, bje odbijen sa znatnim gubicima. U Mezopotamiji jedan mješoviti neprijateljski odred sa oklopljenim automobilima zakroči naprijed pak se poslije kratke paljbe povratio natrag. U Trebizondi padaše u naše ruke 82 topa, u Erzerumu 32, u Manahatumu 18 minometala.

Jermeni, njih 2600 ljudi, sa 6 mitraljeza i 240 konjanika napadoše dana 11 o. m. naše čete koje se nalaze u Aklatu i Karmiću, ali bjehu odbijeni sa znatnim gubicima.

Pregovori o miru s Rumunjskom.
BERLIN, 15. Odborski pregovori s Rumunjskom teku, kako se glasa, povoljno. Sada će se preuzeti glavne rasprave, jer je rumunjski glavni pregovaratelj nanovo stigao u Bukurest.

Promjena ministarstva u Rumunjskoj.
BEČ, 15. «Neue Freie Presse» i «Reichspost» objavljuju privatni telegram iz Bukurešta, po kojemu u tamošnjim obavještenim krugovima širi se vijest, da će Averescuovo ministarstvo domalo ustupiti mjesto Marghilomanovu. U svezi s tim mnogo se raspreda o dugom jučerašnjem posjetu Marghilomana kod ministra spoljašnjih posala grofa Czernina. Misli se, da bi se tim utro put zbliženju Rumunjske centralnim vlastima za čim sam Czernin ide.

Zastupnička Kuća.

BEČ, 15. Kuća je primila na svim čitanjima vladine osnove o ustrojenju ministarstva za pučko zdravlje.

Za rasprave ministar Korbaczewski objasnio je osnovne crte organizacije novog ministarstva, naime prikupljanje svake djelatnosti, koja služi pučkomu zdravlju, u jedan središnji ured pod samostalnom upravom liječničkog stručnjaka. Ministarstvo će se baviti poglavito zdravljem onih koji su u ratu zdravlje pokvarili; baviće se hitnom akcijom za staranje oko omladinskog zdravlja, pobijanja dječjeg pomora, tuberkuloze i spolnih bolesti.

Jedan od prvih zadataka novog ministarstva biće, da izdavanjem novih sanitetskih zakona preuredi sanitetsku službu. Ministarstvo će se posvetiti potpunijem njegovanju javnog zdravlja. (Odobranje).

Zatim je Kuća primila zakon o dodatku radi skupoće učiteljima, zaključila je, da se vojnom odboru produlji rok za izvještaj o cesarskim naredbama upogled protezanja ustaške dužnosti, pak je nastupila uskrnsne praznike.

O audijenciji ugarskih državnika kod Njegova Veličanstva.

BUDIMPEŠTA, 15. Naprama retačnim novinskim vijestima o jučerašnjoj audijenciji ugarskih državnika kod Njegova Veličanstva, ugarski je bureau ovlašten da izjavi: Nije istina da je vlada dobila bilo koju uputu o jednom sporazumu upogled izborne reforme; naprotiv državnici, koji su bili na audijenciji, mogli su se indirektno uvjeriti, da, ukoliko prihvat izborne reforme ne bi mogao da bude obezbrižen u sadašnjoj Zastupničkoj Kući, vlada ima ovlaštenje, da obezbriži izvršenje osnove i raspustom Kuće i novim izborima.

Trockijev odstup potvrđen.

PETROGRAD, 15. Petrogradska Agencija javlja: Trockijev odstup kao pučki povjerenik za spoljašnje poslove potvrđen je službeno. Djemu će se povjeriti uprava povjereničkog vijeća općine petrogradske, gdje je već pučki povjerenik za rat.

Telegrami della Redazione.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.
Bollettino dello stato maggiore generale austro-ungarico.
VIENNA 15. Si comunica ufficialmente: 15 marzo 1918. Teatro della guerra italiano: Nulla di nuovo. Il capo dello stato maggiore generale.

Bollettino del grande quartiere generale germanico.
BERLINO, 15. Il Wolff-Bureau comunica: Grande quartiere generale, 15. marzo 1918. Teatro della guerra occidentale. Dresso il gruppo d'eserciti del principe ereditario Rupprecht l'attività dell'artiglieria alla sera si è rinvigorita. Sulle posizioni germaniche a nord e nord-est di Prosnese incombe un violento fuoco distruttore. Grossi riparti francesi, che alla sera puntarono innanzi su largo fronte, hanno potuto prendere piede soltanto nei fossati anteriori ad occidente della strada Thuizy-Nauroy. Del resto furono ributtati in combattimenti da vicino. Teatro della guerra orientale: Le bande nemiche, che in Ukraina minacciavano le ferrovie che da Gomel e Kiev conducono a Bachmatsch, furono sgominate in molteplici combattimenti. Bachmatsch venne occupata. Il primo quartiermastro generale Ludendorff.

D. KASANDRICH odgovorni urednik.
Tiskarnica č. k. dalmatinskog namjesništva.

Kotarsko pripomoćno povjerenstvo traži muškog konceptnog poslenika, za cio dan ili za po dana.

Lista delle obblazioni ricevute pei doni di Natale ai bambini dell'asilo De-Marchi.
Banca Commerciale spalatina Cor. 80 — Drva Dučka Dalm. Banka u Splitu 30 — Jadranska Ban-

— Emilio Burich 10 — Dina e Carmela de Cindro 10 — Rosina de Grisogono-Savo 10 — Maricci Savo 10 — Luigi Savo 10 — Riccardo Savo 10 — d.r. Giuseppe Savo 10 — d.r. Ercolano Salvi 10 —

— raman 5 — Eugenio Morpurgo 5 — Gregorio Drassel 5 — Girolamo Sevegliovich 5 — Giuseppe Voltolini 5 — Frano Rosic 5 — Angela Karaman 4 — Lina Pressel 3 — Luigia Manger 3 — Anna

C. K. Austrijska Vojnička Zaklada za udovice i siročad
(odno: RATNO OSIGURANJE).

Uspjeh ratnog osiguranja kroz godinu 1917.
(Nastavak).

Koncem prvog polugodišta prošle godine bili smo iznijeli iskaz obitelji kojim je uslijed smrti vojnika bila isplaćena osigurana svota.

Da se pak vidi kako je pučanstvo ove pokrajine prionulo uz ovu korisnu i umanitaru ustanovu, pripričajemo imena obitelji, kojim su bile isplaćene osigurane svote kroz cijelu godinu 1917.

U kotaru Dubrovniku:

Ivu Gjivić iz Mrčeva K. 500
Ivu Alaga iz Mihanića „ 1000

Božu Gianović iz Podgore (Slano) „ 1000
Mari Ivanović iz Sugurgja „ 500
Mati Kukuljica iz Mihanića „ 2000
Jeli Jelaska iz Dubrovnika „ 1000
Ana Russo iz Močića „ 500
Kati Davlina iz Banice „ 1000
Ivu Tikvica iz Stona „ 1000
Rumora Niko iz Cavtata „ 500
Orepić Petar iz Stravca „ 1000
Uskoković Mate iz Petrovasela „ 1000
Gverović Beno iz Osojnika „ 1000
Simunović Jovo iz Cavtata „ 1000
Schmiedel Stjepo iz Dubrovnika „ 1000
Jarak Niko iz Lisara „ 1000
Skurić Niko iz Čilipa „ 1000
Duplica Ante iz Plate „ 1000
Milovečić Ante iz Grude „ 1000

Lučić Lovro iz Boića „ 2000
Glavačić Marin iz Lopuda „ 1000
Anđelić Andrija iz Celopeci „ 1000
Kacića Ivo iz Petrovasela „ 2000
Musladinu Ivo iz Ljubča „ 500
Dimitrović Mari iz Gruža „ 1000
Vojvodić Mari iz Konavla „ 1000
Vušić Ani iz Pločica „ 1000
Rakigijji Ignaciju iz Orašca „ 1000
Beatović Cvjeti iz Ošlja „ 2000
Krliću Matž iz Osojnika „ 500
Sablčiću Miho iz Rusana „ 1000
Milutinović Mari iz Obuljena „ 1000
Vežiliću Niku iz Čilipa „ 1000
Dolini Ivo iz Majkova „ 1000
Bautoviću Ivo iz Šparagova „ 1000
(Slijedi).

Oglas.

Općinska štedionica u Benkovcu ukamaćuje sve štedioničke uložke od 15. prosinca 1916 do daljnjega sa 4% (četiri posto) čisto, što se ovime do sveopćeg znanja stavlja.

ODBOR.

JOSIP JADRONJA - ŠIBENIK

Zastupstva za špediterske poslove: Zadar, Split, Sarajevo, Dubrovnik, Kotor, Trst, Rijeka, Drag, Adrianopol, Aussig, Beograd, Braila, Brünn, Buchs, Budapest, Constantinopol, Hamburg, Lindau, Rotterdam, Salonique, Frankfurt, Beč.

Preuzimlje narudžbe svakovrsnih pečata iz gume i mjedi za pečatni vosak uz tvorničku cijenu. Brza izradba.

INTERESANTNA NOVOST!

za sve postolarice, postolare i t. d. uklanja sve mane drugih zaštitnih i nadomjesnih poplata

Gibljiv-elastičan poplat od pletene željezne žice

nevidljiv pričvršćen na postol. Tih, lagan hod. Puzanje isključeno. Može se lako pribiti i odalečiti nakon istrošenja.

Najbolja, najtrajnija zaštita za poplate.

Proizvaga se u 9 različitih veličina t. j. u Br. 30, 32, 34, 36, 38, 40, 42, 44 i 46.

Cijena po jedinom paru uključivo čivo vijke za pričvršćivanje Kr. 5.20. Grosistima i preporabocima znanat popust

Parovi šalju se na uzorak uz pouzede Kr. 5.50 uključivo poštarinu i pakovanje ili uz isplatu unaprijed.

Isključiva prodaja za Dalmaciju, Bosnu-Hercegovinu i Istru kod tvrtke **BRAĆA KLEIN — ZADAR (Dalmacija).**

Fratelli Mandel & Nipote

BANCA CAMBIO-VALUTE — ZARA

ACQUISTA E VENDE ogni sorta di effetti pubblici Cartelle di lotteria, monete secondo il listino di giornata. Raccomandabili: Lettere di pegno 4 1/2 del Credito fondiario dalmato Obbligazioni provinciali dalmate 4%. Lettere di pegno 4 1/2 o 4% della Banca Commerciale di Budapest. — Lettere di pegno della Cassa di risparmio di Budapest 4%. — Prestito ferroviario Bulgaro al 6 e 5%. — Obbligazioni ferroviarie della Bosnia-Erzegovina 4 1/2%.

ACCORDA SOVVENZIONI sopra Carte di Valore all'usuale tasso d'interesse.

CEDE Cartelle pi lotteria, verso pagamento a rate mensili. — Raccomandabili: Città di Vienna 1874 Vinc. princ. Cor. 400.000, in rate mensili di Cor. 20. Credito fondiario Austriaco 3%. Vinc. princ. Cor. 100.000, in rate mensili di Cor. 10.

Credito Mobiliare Aust. 1858. Vincita princ. Cor. 300.000, in rate mensili di Cor. 20. Banca Ipotecaria Ungherese 4%. Vincita princ. Cor. 70.000, in rate mensili di Cor. 10. Lotti Turchi 1870 da f. chi 400. Vinc. principale f. chi 600.000, in rate mensili di Cor. 8.

Gruppo Croci rosse Austriache, Italiane ed Ungheresi. Vincita princ. Cor. 125.000, in rate mensili di Cor. 6. Singole cartelle Cor. 2 ecc.

ACCETTA versamenti di denaro fissi e in Conto Corrente, con restituzione senza preavviso, verso un interesse annuo di 4%.

RILASCIA Assegni bancari sulle principali piazze d'Europa e s'incarica di tutte le operazioni d'incasso, versamenti e simili richieste dei propri clienti, senza alcuna spesa.

ASSICURA Cartelle di lotteria e Obbligazioni contro la perdita derivante dall'ammortizzazione, alle condizioni generalmente stabilite.

ASSUME Assicurazioni nei rami: Incendi, Vita, Accidenti Furto con incasso, quale Agenzia Principale delle Assicurazioni Generali di Trieste.

Jadranska banka
podružnica Split

počam od

1. siječnja 1917

plaća na uložnim knjižicama

3 3/4 kamata.

Naklada školskih knjiga i dopisnica

Skladište papira i kancelarijskih potrepština

MERCUR & Mikula - Zadar, ulica sv. Vida 11.

Nugja: Umjetničkih dopisnica i Ljubavnih od 12 do 30 h. — Školskih potrepština osobito Zadaćnica. — Listova, Kuverata i Računa štampanih za trgovce. — Mapa za pisma 10 kuv. i 10 listova crt. 60 h. — Felipost 1000 komada Kr. 8.— — Cigaretnog papira: «Riz Abadie» I. 60/100 Kr. 14.—, II. 100/100 Kr. 12.— «Austria» 100/80 Kr. 5.—. «Samum» II. 120/80 Kr. 15.— — Fotografskih potrepština. — Trgovačkih knjiga svake vrsti i veličine.

Emailiranih tablica za groblje sa i bez fotografije

— za dućane i za urede. —

Električna Baterija Kr. 2.— komplet Kr. 4.50.

Novost! Slika N. V. Cara KARLA I. u bojama, veličina 73x50, Kruna 3.50. Okvira svake vrsti i veličine jeftino. — Špaga od papira od 1/2 do 6 m/m po kg. Kr. 7, 8, 10, sa gvozdnom žicom 3 m/m kg. K. 10.

POTPLATE od gume i od kože za postole, samo za trgovce i postolare na veliko.

Disači stroj «Meteor» takogjer hrv. pismom.

Dečata od gume i mjedi.

OGLAS.

Zemljišno-Veresijski Zavod Kraljevine Dalmacije preporuča za potpuno sigurno ulaganje glavnica

4% obveznice IV dalmatinskog pokrajinskog zajma za poljodjelske poboljšice.

izdane usljed zemaljskog zakona od 12. juna god. 1911. br. 27. l. z. z. Sa državnim zakonom od 7. augusta g. 1912. br. 174, d. z. l. priznata je ovim obveznicama pupilarna sigurnost.

Zemljišno-Veresijski Zavod Kraljevine Dalmacije nugja ove obveznice, dok zaliha traje uz tečaj 96%.

U slučaju izvučenja na sreću ove će se obveznice isplatiti u cijeloj pisanoj vrijednosti.

Dotanke obavijesti daje Zemljišno-Veresijski Zavod Kraljevine Dalmacije zanimanim strankama pismeno kretom pošte.

OD ZEMLJIŠNO-VERESIJSKOG ZAVODA KRALJEVINE DALMACIJE.

U Zadru, dne 13. veljače god. 1918.

„BLANKA“

Držim na skladištu još malo sanduka njemačkog surogata sapuna **BLANKA**, koji potpuno nadomjestuje obični sapun.

Izvršujem naručbe najmanje jednog cijelog originalnog sanduka od 200 komada po okolo 20 dkg. — dok zaliha traje — po Kr. 55 svaki sanduk franko ovdje i to samo ako mi bude unaprijed dostavljena odnosno svota.

MARCELLO PATTIERA — Zadar.

God. S
Cijena je Kr. 15.—; samo Na polugodište
Ho
Pitanje Ho
LONDON
holandske b
vim lukama.
«Ova mjera n
da najjači na
dove najslabi
dovi imaju, d
tovar. Oni se
sve to samo do
se svojim vla
traju neprijat
zoni, to bi sa
to nadoknade
FRANKF
Holandijom i
Ako Holandija
kalkva neutra
Njemačka ne
dalje otvoren
je udešen sam
je podmornice
Sjevernom mo
«Lokalan»
s tim pitanjen
uredu za izvat
prestavnicu vo
vnom o tome,
kada bi Holan
žava. List javl
njemačkoj vla
te; ali sama d
o smjerama, t
da je i sa nj
pred ultimatum
Amerika
WASHINGTON
holandskim l
skim lukama,
i to da spreča
ponedjeljak re
Holandija
HAAG, 19
star spoljašnj
prinujena da
vlasti, da nizoz
jer da pod uv
vlasti dobaviti
dok je Njemač
NOV
Don
Niti se ov
zemana Kulin
zače i doče lico
ricu, kad pređ
vljeva i svoje r
gljena je Luca
zdravlje, djece,
rođila, jedno j
drugo pred de
svakojakih, bos
u sva godišnja
ljuje, — oboro
Jedva je jeđvica
pulje, pri čemu
na rukavu gub
kokoš na jaju,
zgodnije namjes
putke, da na ra
hljivih se te mr
da ne bih znao
koga, kad se n
svoga štapa i n
nevnu prirodu,
ajera nasrće, a
Osta Luca
ricom Pekasom
nije gospodar,
kući krene, neg
ko i svaka «naš
te «katramake»
meso namjestiti
nestati —